Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001305

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 04-05-2026

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: № НСВС/53/26 від 06.07.2026

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Волянюк Андрій Миколайович
2. Andrii M. Volianiuk

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-3065-4817

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 053

Назва наукової спеціальності: Психологія

Галузь / галузі знань: соціальні та поведінкові науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Психологія

Дата захисту: 17-06-2026

Спеціальність за освітою: Авіаційний транспорт

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: ------, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13083

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Код за ЄДРПОУ: 02070921

Місцезнаходження: проспект Берестейський, Київ, 03056, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Код за ЄДРПОУ: 02070921

Місцезнаходження: проспект Берестейський, Київ, 03056, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 15.21.45, 15.21.51, 15.41, 15.41.21

Тема дисертації:

1. Психологічні особливості прояву проактивності майбутніх фахівців технічного профілю

2. Psychological features of the proactivity manifestation of future technical specialists

Реферат/анотація:

1. Дисертація присвячена дослідженню психологічних особливостей прояву проактивності майбутніх фахівців технічного профілю. Розглянуто теоретичні засади психологічного феномену проактивності, її атрибутивні характеристики та структурну організацію. Основну увагу зосереджено на виявленні специфіки проявів когнітивного, афективно-мотиваційного та вольового компонентів проактивності майбутніх інженерів, а також на з'ясуванні визначальних та допоміжних ресурсів, що детермінують її розвиток. Вибір конкретних методів визначався особливостями розуміння досліджуваного явища. У межах даного дослідження проактивність розглядалася як риса-властивість особистості, що і зумовило вибір психодіагностичного методу як основного. Емпірично встановлено, що психологічні особливості прояву когнітивного компонента проактивності майбутніх фахівців технічного профілю полягають у комплементарному характері розвитку його показників, що взаємодоповнюють один одного. Зіставлення

середніх значень когнітивного компоненту проактивності у досліджуваних, диференційованих за спеціальністю, виявило тенденційні відмінності лише за шкалою «автономія в ухваленні рішень». У майбутніх інженерів цей показник є нижчим порівняно з майбутніми фахівцями гуманітарного профілю. Порівняльний аналіз відсоткового розподілу даних виявив статистично значущі відмінності у рівнях розвитку окремих показників когнітивного компоненту проактивності. Результати обрахунку середніх значень за дескрипторами афективно-мотиваційного компонента проактивності майбутніх фахівців технічного профілю свідчать про суперечливу природу їх прояву, коли окремі показники можуть як підсилювати, так і гальмувати один одного. Компаративний аналіз результатів діагностування афективно-мотиваційного компоненту проактивності майбутніх фахівців технічного та гуманітарного профілів показав, що середні значення більшості показників у обох групах перебувають у межах низьких та середніх значень, при цьому домінує прагнення уникати невдачі та реалістична самооцінка. Виявлено, що психологічними особливостями прояву вольового компоненту проактивності майбутніх фахівців технічного профілю є достатній рівень розвитку більшості його дескрипторів. Інтернальний локус контролю виявлено лише в одній із семи ситуативно-специфічних сфер – у галузі досягнень, тоді як в інших сферах життєдіяльності у досліджуваних домінує екстернальна локалізація контролю. Факторний аналіз структурної конфігурації проактивності виявив 9-факторну модель у майбутніх фахівців технічного профілю та 11-факторну модель у майбутніх фахівців гуманітарного профілю, що відображає складність і багатогранність цього психологічного феномена. На основі аналізу виділено два типи проактивності: «превентивний», притаманний майбутнім фахівцям технічного профілю, що базується на логічних формах антиципування й мотивації уникання невдач, та «рефлексивний», характерний для майбутніх фахівців гуманітарного профілю, який поєднує глибоку рефлексію з вольовою саморегуляцією. Вперше в дослідженні психологічних ресурсів застосовано метод CHAID, що дозволив виявити визначальні та допоміжні предиктори проактивності, визначити ієрархію їх впливу та нелінійні взаємозв'язки. Аналіз показав, що «творчість» як мета-ресурс є визначальним предиктором високого рівня розвитку когнітивного компонента проактивності майбутніх інженерів. Встановлено, що визначальним предиктором афективно-мотиваційного компонента проактивності є екзистенційно-смисловий ресурс «прагнення до мудрості». Виявлено, що визначальним предиктором високого рівня розвитку вольового компонента проактивності є «знання власних ресурсів». Отримані результати свідчать, що розвиток проактивності майбутніх інженерів можливий лише за умови одночасної актуалізації визначальних та допоміжних психологічних ресурсів. Ключові слова: особистість, проактивність, психологічні особливості, компоненти проактивності (когнітивний, афективно-мотиваційний, вольовий), детермінанти, внутрішні ресурси, антиципація, рефлексія, прогнозування, мотиваційна тенденція, переконання, самооцінка, локус контролю, CHAID-аналіз, майбутні фахівці технічного профілю.

2. The dissertation is devoted to the study of the psychological features of the proactivity manifestation of future technical specialists. The theoretical foundations of the psychological phenomenon of proactivity, its attributive characteristics and structural organization are considered. The main attention is focused on identifying the specifics of the manifestations of the cognitive, affective-motivational and volitional components of proactivity of future engineers, as well as on clarifying the main and additional resources that determine its development. The choice of specific methods was determined by the features of understanding the phenomenon under study. In the context of this study, proactivity was considered as a personality trait, which led to the choice of a psychodiagnostic method as the main one. It has been empirically established that the psychological features of the manifestation of the cognitive component of proactivity of future technical specialists consist in the complementary nature of the development of its indicators, which complement each other. Comparison of the average values of the cognitive component of proactivity in the subjects, differentiated by specialty, revealed trend differences only on the scale of «autonomy in decision-making». In future engineers, this indicator is lower compared to future specialists in social studies. Comparative analysis of the percentage distribution of data revealed statistically significant differences in the levels of development of individual indicators of the cognitive component of proactivity. The results of calculating the average values according to the descriptors of the affective-motivational component of proactivity of future technical specialists indicate the contradictory nature of

their manifestation, when individual indicators can both reinforce and restrain each other. A comparative analysis of the results of diagnosing the affective-motivational component of proactivity of future specialists of technical and social studies profiles showed that the average values of most indicators in both groups are within the low and medium values, while the desire to avoid failure and realistic self-esteem dominate. It was found that the psychological features of the manifestation of the volitional component of proactivity of future technical specialists are at sufficient level of development of most of its descriptors. The internal locus of control was detected only in one of the seven situationally specific areas – in the area of achievements, while in other areas of life the external localization of control dominates in the studied subjects. Factor analysis of the structural configuration of proactivity revealed a 9-factor model in future technical specialists and an 11-factor model in future social studies specialists, reflecting the complexity and multifaceted nature of this psychological phenomenon. Based on the analysis, two types of proactivity were identified: «preventive», inherent in future technical specialists, which is based on logical forms of anticipation and motivation to avoid failures, and «reflective», characteristic of future social studies specialists, which combines deep reflection with volitional self-regulation. For the first time in the study of psychological resources, the CHAID method was applied, which made it possible to identify the determining and auxiliary predictors of proactivity, to determine the hierarchy of their influence and nonlinear relationships. The analysis showed that «creativity» as a meta-resource is a determining predictor of a high level of development of the cognitive component of proactivity of future engineers. It was established that the determining predictor of the affective-motivational component of proactivity is the existential-semantic resource «desire for wisdom». It was found that the determining predictor of a high level of development of the volitional component of proactivity is «knowledge of one's own resources». The results obtained indicate that the development of proactivity of future engineers is possible only under the condition of simultaneous actualization of determining and auxiliary psychological resources. Keywords: personality, proactivity, psychological features, components of proactivity (cognitive, affective-motivational, volitional), determinants, internal resources, anticipation, reflection, forecasting, motivational tendency, beliefs, self-esteem, locus of control, CHAID analysis, future technical specialists.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Волянюк А. М. Феномен проактивності в зарубіжних дослідженнях. Габітус. 2023. Вип. 53. С. 173–177. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.53.29.
- Волянюк А. М. Ресурсна модель проактивності особистості: теоретичні передумови і верифікація. Габітус. 2023. Вип. 55. С. 155–160. DOI: https://doi.org/10.32782/2663-5208.2023.55.27.
- Волянюк А. М. Фактори розвитку проактивності особистості. Габітус. 2024. Вип. 62. С. 213–218. DOI: https://doi.oпg/10.32782/2663-5208.2024.62.38.
- Волянюк А. М. Факторна модель проактивності майбутніх фахівців технічного профілю. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія. 2025. № 1. С. 47–52. DOI: https://doi.oпg/10.32782/psy-visnyk/2025.1.8.
- Волянюк А. М. Порівняльний аналіз особливостей когнітивного компоненту проактивності у майбутніх фахівців технічного і гуманітарного профілів. Слобожанський науковий вісник. Серія Психологія. 2025. № 1. С. 21–29. DOI: https://doi.oпg/10.32782/psyspu/2025.1.3.

- Волянюк А. М. Потенціал проактивного стратегічного управління. Розвиток освіти в європейському просторі: національні виклики та транснаціональні перспективи : Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ніжин, 2–3 листопада 2023 року / За заг. ред. Самойленко О. В. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. С. 124–126. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/48230/1/S_Palamar_Zb_konf_2023_FPO.pdf
- Волянюк А. М. Проактивність як професійно важливий поведінковий патерн суб'єкта діяльності в особливих умовах. Проблеми психології діяльності в особливих умовах : Матеріали ІІ Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 23 квітня 2024 р. К. : 7БЦ, 2024. С. 26–27. URL: https://fubn.nuczu.edu.ua/psih/images/topmenu/kafedry/kafedra-psihologii-dijalnosti-v-osoblyvyh-umovah/konferencija/2_zb.pdf
- Волянюк А. М. Проактивність як запорука збереження психологічного здоров'я особистості. Психологічне здоров'я особистості в контексті процесів глобалізації: методологія дослідження, реалії та перспективи, 29 березня 2024 року : Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції / за наук. ред. І.В.Данилюка, Г.К.Юрчинської, Н.І.Погорільської, Б. Б. Іваненка. Київ : ЦП «КОМПРИНТ», 2024. С. 64–66.
- Волянюк А. М. Види ресурсів та їх роль у збереженні психологічного здоров'я суб'єкта діяльності. Особистісні та ситуативні детермінанти здоров'я в умовах війни : Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Київ, 14 листопада 2024» р.) : матеріали і тези доповідей / за заг. ред. проф. О. В. Бацилєвої. Київ, 2024. С. 38–40. URL: https://www.academia.edu/125545056
- Волянюк А. М. Проактивність як чинник успішної соціалізації особистості. Психологічні предиктори соціального розвитку особистості в сучасних умовах освітнього середовища : зб. тез І Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, 21 лист. 2024 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2024. С. 39–40. URL: https://psy.kpi.ua/wp-content/uploads/2025/01/Zbirnyk-tez-konferentsii-Psykhol_predyktory_-2024_compressed.pdf
- Волянюк А. М. Антиципація та її роль у службово-професійній діяльності фахівців сил безпеки та оборони. Проблеми психології діяльності в особливих умовах : матеріали ІІІ Всеукр. наук.-практ. конф., м. Черкаси, 23 квіт. 2025 р. Харків: «ФОП Супрун Т.О.», 2025. С. 13–14. URL: http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/24886/1/%D0%97%D0%B1%D1 14 %96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A7%D0%86%D0%9F%D0%91%2023.04.25.pdf
- Волянюк А. М. Психологічна типологізація проактивності особистості. Психологічні предиктори соціального розвитку особистості в сучасних умовах освітнього середовища : зб. тез ІІ Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, 20 лист. 2025 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2025. С. 29-30. URL: https://psy.kpi.ua/wp-content/uploads/2025/01/Psykhol_predyktory_sots_rozv_osobys_Zb_tez_II_Vseukr_MNPIK_20_11_2025.com
- Волянюк А. М. Комплекс методик для діагностики проактивності особистості : зб. завдань до самостійної роботи студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / уклад. А. М. Волянюк. Київ : НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2024. 46 с. URL: https://psy.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/09/Komplex_metodik_Proaktivnist_compressed.pdf
- Волянюк А. М. Робочий зошит з дисципліни «Загальна психологія з практикумом. Частина 1» : комплекс методик для діагностики проактивності особистості до самостійної роботи студентів усіх спеціальностей денної та заочної форм навчання / уклад. А. М. Волянюк. Київ : НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2024. 23 с. URL: https://psy.kpi.ua/wp-content/uploads/2017/09/Zoshyt_dlia_indyvidualnoi_roboty_z_dystsypliny_Zahalna_psykholohiia.pdf

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: підвищення продуктивності праці

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U108243 0125U001924

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Блохіна Ірина Олександрівна

2. Iryna O. Blokhina

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6766-8879

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Код за ЄДРПОУ: 02070921

Місцезнаходження: проспект Берестейський, Київ, 03056, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сердюк Людмила Захарівна

2. Liudmyla Z. Serdiuk

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8301-4034

Додаткова інформація: ;Scopus 57217046806 https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57217046806 ResearcherID G-4410-2018 Web of Science https://www.webofscience.com/wos/author/summary/ba2eecc4-34ac-4212-a289-6c985432b41b-0141cd99c0/doc-relevance/1;ORCID ID 0000-0001-8301-4034

Повне найменування юридичної особи: Інститут психології імені Г. С. Костюка Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141213

Місцезнаходження: вул. Паньківська, Київ, 01033, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бохонкова Юлія Олександрівна

2. Yuliia O. Bokhonkova

Кваліфікація: д.психол.н., професор, 19.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2549-0483

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Код за ЄДРПОУ: 02070714

Місцезнаходження: вул. Іоанна Павла II, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хілько Світлана Олександрівна

2. Svitlana O. Khilko

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5043-0303

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Код за ЄДРПОУ: 02070921

Місцезнаходження: проспект Берестейський, Київ, 03056, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Москаленко Ольга Володимирівна

2. Olha V. Moskalenko

Кваліфікація: к. психол. н., доц., 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6191-2490

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Код за ЄДРПОУ: 02070921

Місцезнаходження: проспект Берестейський, Київ, 03056, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Мушкевич Мирослава Іванівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Мушкевич Мирослава Іванівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Волянюк Андрій Миколайович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна

